

Saemien maanah orre ektietjietjielinie
Sámi mánat ođđa searvelanjain

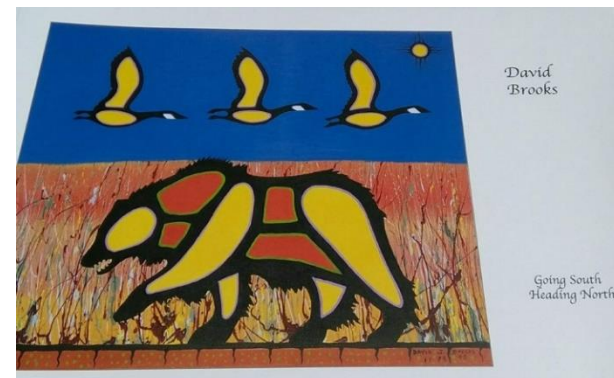
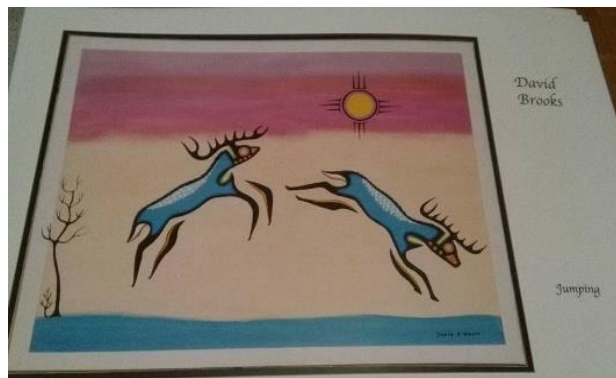
SámoS

Sáme máná áđá sebrudaklanján
Samiske barn i nye pedagogiske rom

Sámi mánát ođđa searvelanjain

- ☐ Hvilke behov har samiske barn?
- ☐ Hva er samisk barnehage?
- ☐ Hva er samisk pedagogikk og didaktikk i barnehagen?
- ☐ Hvilken kunnskap kreves i den samiske barnehagen?

Varför...

- Varför vet vi så lite om vår egen historia?
- Varför äger vi samer inte vårt eget land?
- Varför har vi inte självstyre i nationen Sápmi?

- Varför lägger vi inte högre värde i vår egen kunskapsbank
 - I vårt språk och vår kultur
 - i vår naturfilosofi och kunskap?
 - i vårt traditionella ledarskap?

Och om vi gör det, varför går utvecklingen så sakta?

- Varför är inte sameskola och samisk barnehage helt hållet uppbyggd på samiska språket, samiska värderingar och samisk pedagogik?

Vill vi det, egentligen?

**Varför har vi samiska ungdomar
med identitetsproblem i dag?**

Nationen Sápmi

- *Uppdelad av fyra stater efter långvarig kolonialisering*
- **Ekonomisk kolonialism**
 - ta ett annat folks land för egen vinning
- *Gränsdragningar*
- *Häxbränning*
- *Tvångsförflyttningar*
- *Landgrabbing*

Nationen Sápmi

- **Intellektuell kolonialism**

Ändra normen för vad som har högre värde

- **Göra det kolonialiserade folket annorlunda – de andra**
- **Nedvärdering av kulturen**
- **Assimilering**
- **Diskriminering**

Demokratisering av det koloniala våldet

- ***Direkt våld***
 - Staten
 - Polis/militär
- ***Strukturellt våld***
 - Myndigheter
 - Lagar, regler
 - Forskningen
 - Historiebeskrivningen
- ***Kulturellt våld***
 - Politik
 - Skolan
 - Media
 - Kyrkan

Kolonialisering

Kolonialism har gjort att urfolk nedvärderar sin egen kultur och allt som tillhör den.

***Pågått flera hundra år överallt på jorden,
så även i Sápmi.***

”Urfolk placeras i en marginell position”

Rauna Kuokkanen “Towards an “Indigenous Paradigm”
From a Sami Perspective”, (2000)

“Colonizing ‘ occurs when oppressed groups take on dominant ideas uncritically, ‘colonizing themselves”

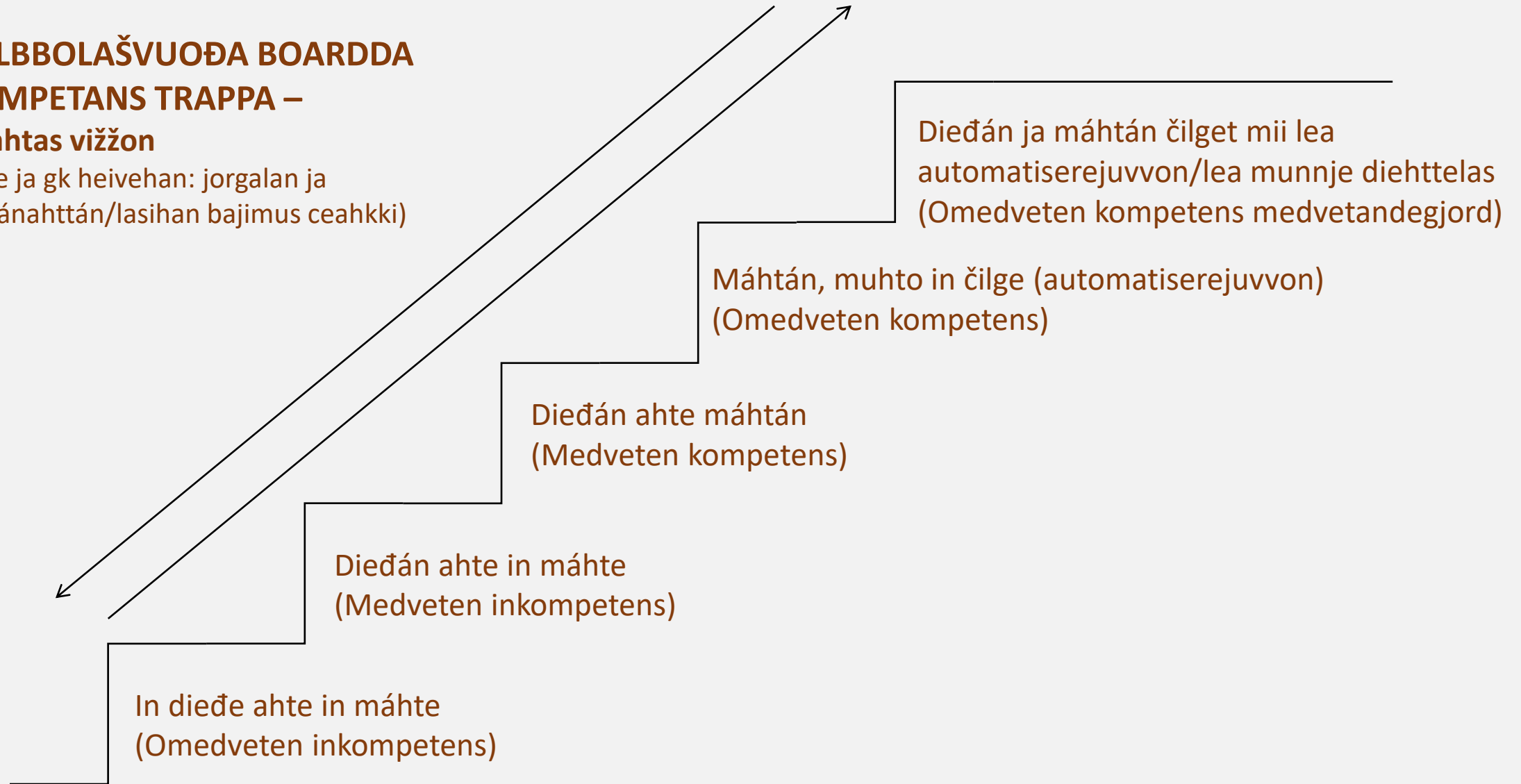
Graham H Smith, *Kaupapa Maori Theory: Theorizing Indigenous Transformation of Education & Schooling* (2003)

Konsekvenser

- *Sättet att tänka blir kolonialiserad, inte bara landet*
 - *Normen är inte samisk längre, inte ens för samerna*
 - *Även samerna ser på sig själva "med vita glasögon"*
- *Samerna som folk, de samiska rättigheterna, kulturen och kunskapen nedvärderas.*
 - *Andra har större rätt, har en bättre kultur och är smartare*
 - *Det blir en "sanning" i hela samhället. Även i det samiska!*

GELBBOLAŠVUOĐA BOARDDA KOMPETANS TRAPPA – neahtas vižžon

(aise ja gk heivehan: jorgalan ja
ovdánahtttán/lasihan bajimus ceahkki)

Vad måste göras?

- **Medvetandegöra**
 - *Lära oss vad som är diskriminering*
 - *Förstå hur viktig språk och identitet är*
 - *Förstå och lära oss samisk kultur och historia*
- **Motstånd**
 - *Mot kunskapsbristen*
 - *Mot direkt, strukturell och kulturell diskriminering*
 - *Mot nedvärdering av samisk värdegrund, kunskap och språk*
- **Förändrande aktivitet**
 - *Ta ansvar för våra barns samiska framtid*
 - *Utgå från en samisk samhällsbild med samisk värdegrund*
 - *Ta alltid utgångspunkt från det samiska, utifrån en samisk norm?*

Graham H Smith, *Kaupapa Maori Theory: Theorizing
Indigenous Transformation of Education & Schooling* (2003)

...och vad vill vi?

- Om 100 år!

Vill vi har kvar vår samiska kultur då?

- Om 50 år!

Vill vi att våra barn ska kunna det samiska språket?

- Om 10 år!

Vill vi att våra samiska barn ska vara trygga i sin samiska identitet?

- Om 1 år!

Vill vi att våra barn har föräldrar som har tagit ett samiskt framtidsbeslut för dem?

Sámi servvodatgovva ja sámi árvvovuodđu

Samisk samhällsbild och samisk värdegrund

Hur vi ser på oss själva och hur vi identifierar oss

....lägger grund till vilken utbildningsnivå vi vill ha för våra barn, i förskola och skola!

Utifrån storsamhällets norm accepterar vi att utbildning ska vara utifrån den rådande majoritetsnormen. Vi jämför inte det samiska med det svenska!

Då räcker det att samiska barn samlas två timmar per vecka för att kasta lasso, tända eld i kåtan, steka kött och få lära sig några ord på samiska.

En samisk norm innebär att vi jämför vårt samiska samhälle med storsamhället. Då blir också synen att vår utbildning ska vara utifrån samisk kultur med kvalitetskrav utifrån det samiska.

Då innebär kvalitet att samisk förskola är på heltid, samiska är huvudspråk, samisk pedagogik används, kompetensutveckling för lärare utgår från samisk pedagogisk kunskap.

- Forprosjekt oktober 2017 – mars 2018
- Hovedprosjekt 2018-2023

Hovedmål

Samisk filosofi skal danne
grunnlaget for innholdet i samiske
barnehager

der samiske verdier, naturfilosofi,
språk, kultur, lederskap og
tradisjonskunnskap

er bærende elementer i det
pedagogiske arbeidet.

Barnkonvensjonen

- **Art 30**

Barnet, som tillhör minoritetsgrupper eller ursprungsbefolkningar, har rätt till sitt språk, sin kultur och religion.

- **Artikel 3**

Barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barn.

- **Artikel 12**

Varje barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikt ska beaktas i förhållande till barnets ålder och mognad.

ILO konvensjon 169

- Konventionen vill, med text i 44 artiklar, säkerställa ursprungsfolkens rätt att själva välja i vilken grad de vill behålla sin kulturella och politiska identitet och beskydda ursprungsfolk mot icke frivillig assimilering.
- Konventionen erkänner ursprungsfolkens behov av att bevara och utveckla identitet, språk och religion.

Rammeplan for barnehagen (2017)

- **Samiske barnehager skal:**
 - fremme barnas samiskspråklige kompetanse,
 - styrke barnas samiske identitet og videreføre samiske verdier, samisk kultur og tradisjonskunnskap.
- I samiske barnehager er **samisk hovedspråk**..... at personalet behersker samisk språk og har kunnskap om samisk kultur.
- Samiske barnehager skal bidra til å **bevare og videreutvikle den samiske kulturarven** og synliggjøre samisk språk, kultur, levemåter og verdier i vår tid.
- Samiske barnehager skal ta i bruk **tradisjonelle lærings- og arbeidsmetoder**.
- Barnehagen skal bygge på en **samisk forståelse av naturen**.
- **Samisk historie og kulturytringer** som duodji, joik og fortellinger skal inngå som en del av barnehagens innhold.

Sámi mánát odda searvelanjain

Hovedmål

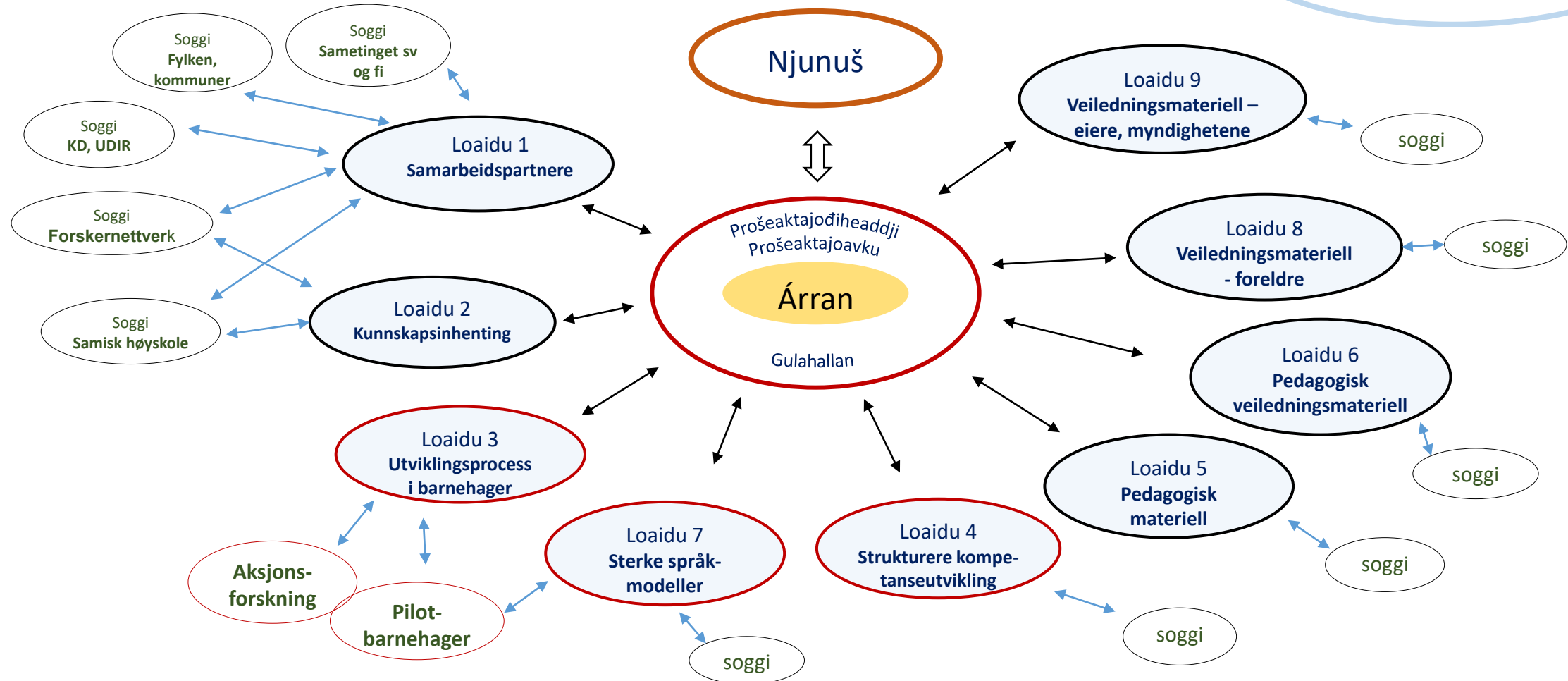
Samisk filosofi skal danne grunnlaget for innholdet i samiske barnehager der samiske verdier, naturfilosofi, språk, kultur, lederskap og tradisjonskunnskap er bærende elementer i det pedagogiske arbeidet.

Verdigrunnlag

SEARVELANJA FILOSOFIJA VUOĐĐUN

«Searvelatnja – árena gos juohkehaš boahotá oidnosii ja sáhtta searvát eavttuidis mielde, gos oktasaš oahppan boahotá ávkin buohkaide guđege vuogis mielde.» Mihkkal Niillas Sara (2015)

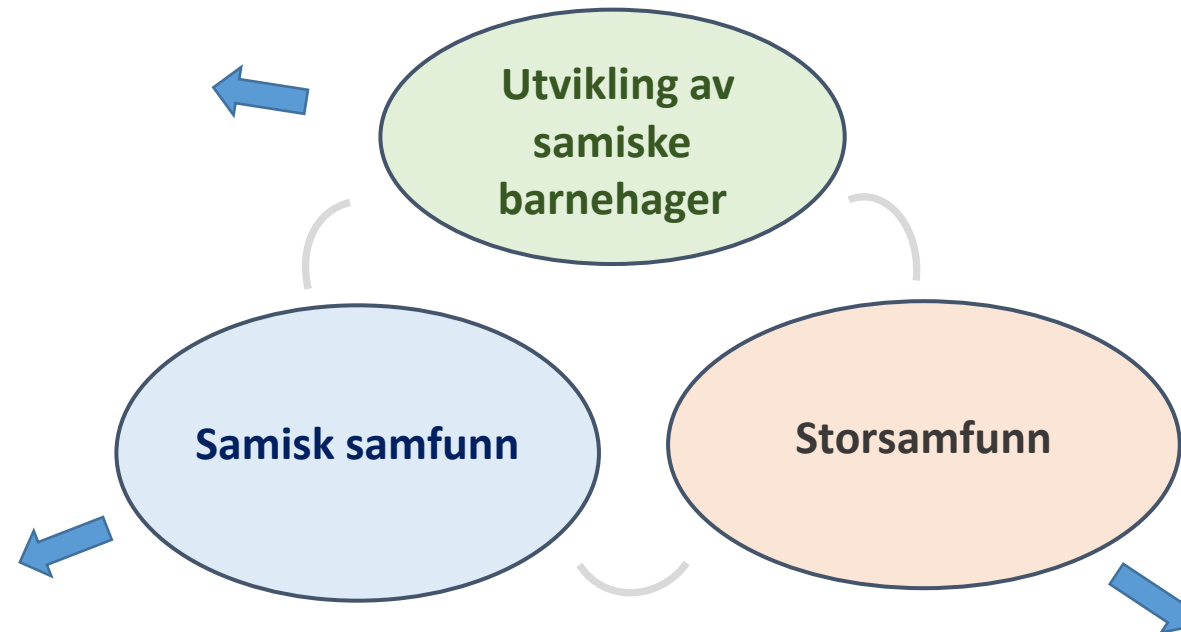
Njunuš

Strategisk utvikling

Samisk utvikling i barnehagen

- Samisk pedagogikk
- Språk og kultur
- Tradisjonskunnskap
- Samisk rammeplan

Samarbeide / nettverk

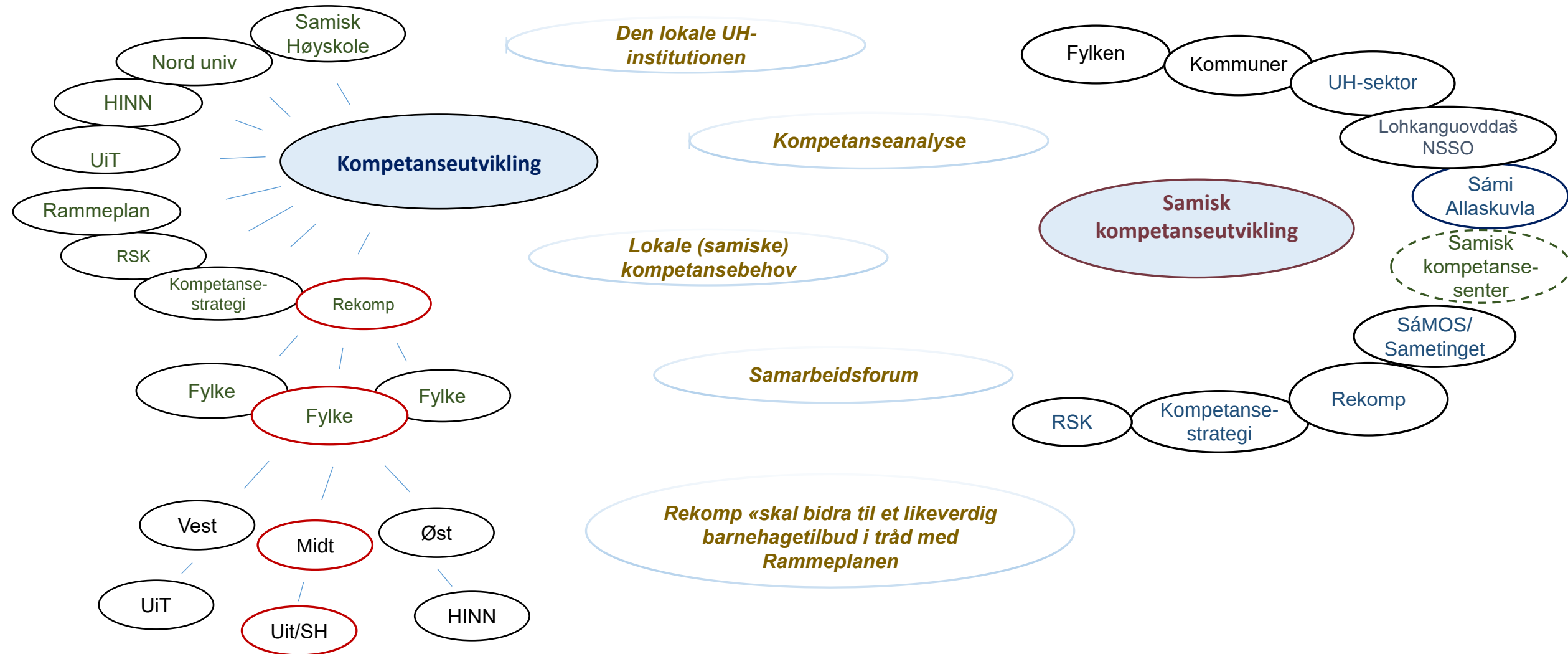
- Alle Sameting
- Sámi Allaskuvla
- UH-sektor i Sápmi
- Samerådet
- Organisasjoner
- Intitusjoner

Samarbeide / nettverk

- UH-sektor
- Departement
- UDIR,
- Fylken
- Kommuner

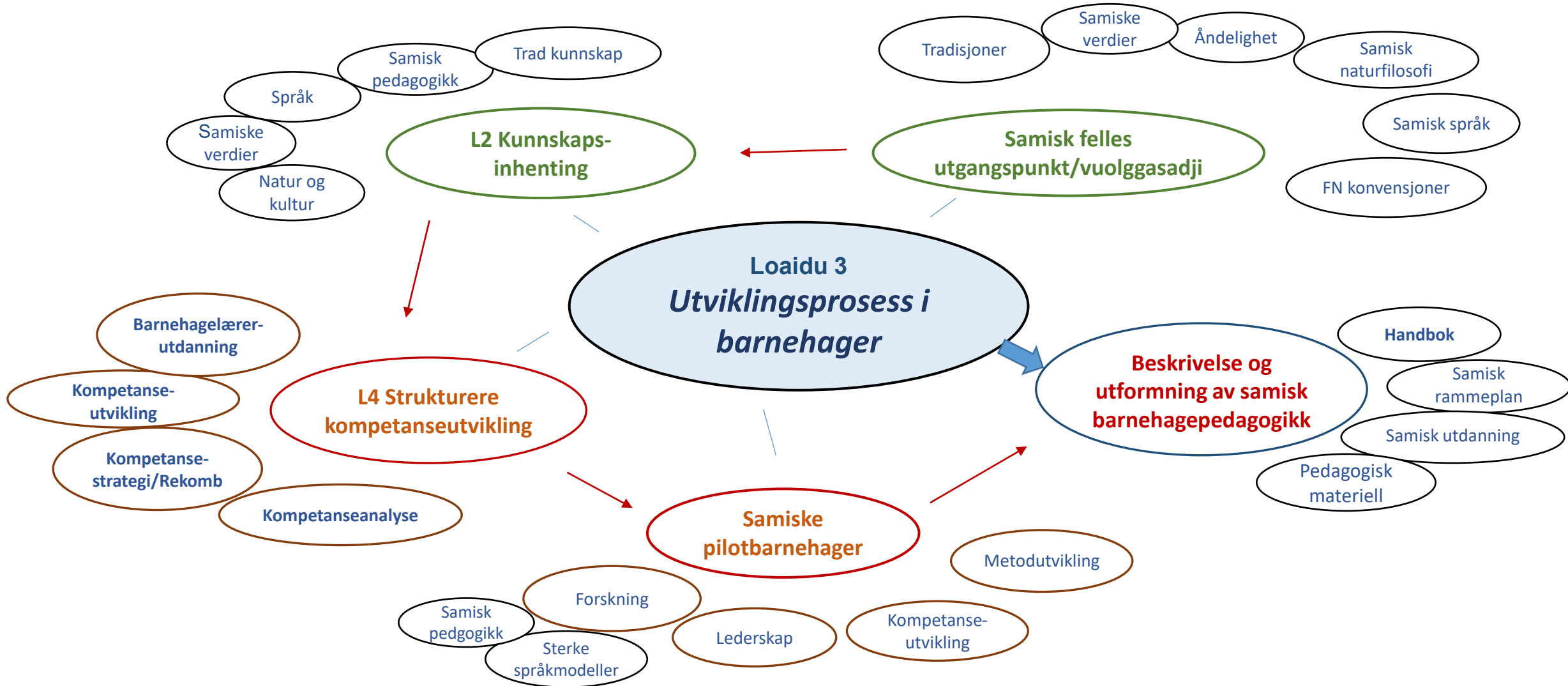
Strukturere kompetanseutvikling

Synliggjøre og beskrive behov for kompetanseutvikling i tråd med samisk barnehagefilosofi

Utviklingsprosess i barnehager

Utvikle og realiserere innholdet og verdigrunnlaget i samiske barnehager bygget på samiske verdier, formidlingsmetoder og samisk pedagogisk tenkning tilpasset og overført til ny tid

- **Lederskap**

- **Kulturforståelse**

- Samisk naturforståelse

Naturen som levende vesen

- Samiske verdier

Naturen, kulturen, tradisjon, historia, slekt, duodji....

- Tradisjonskunnskap

Fra historien til fremtid

- **Samisk språk**

Kunnskapsbærere, formidler

- Dekolonisering

Lære oss kolonialismens konsekvenser, ta eget ansvar, forandre!

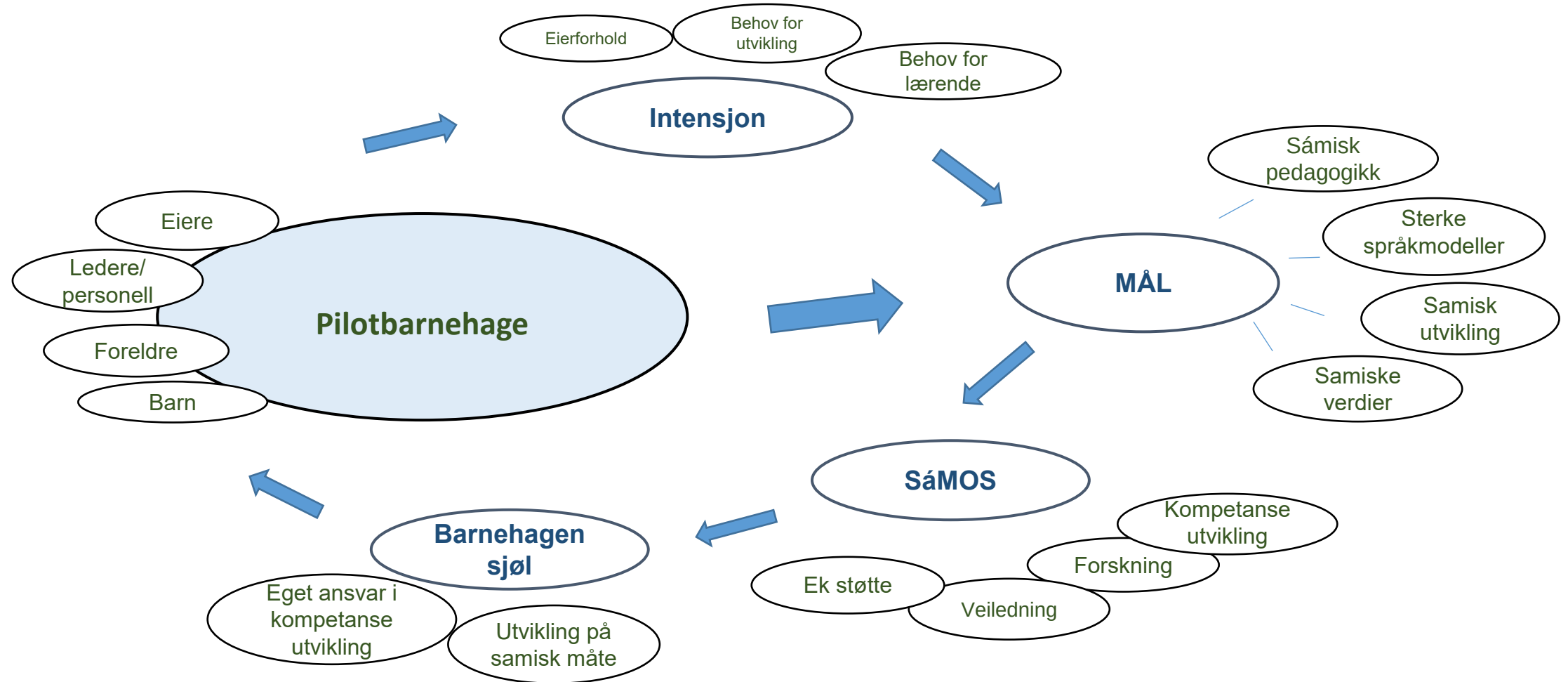
Synliggjøre og beskrive behov for kompetanseutvikling i tråd med samisk barnehagefilosofi

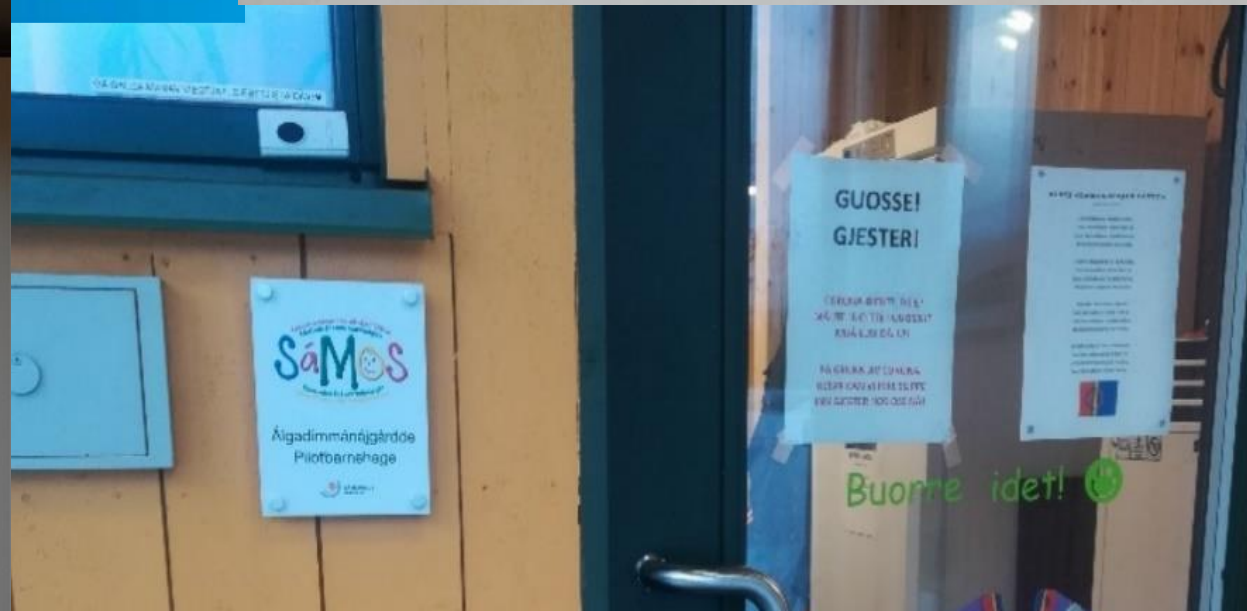
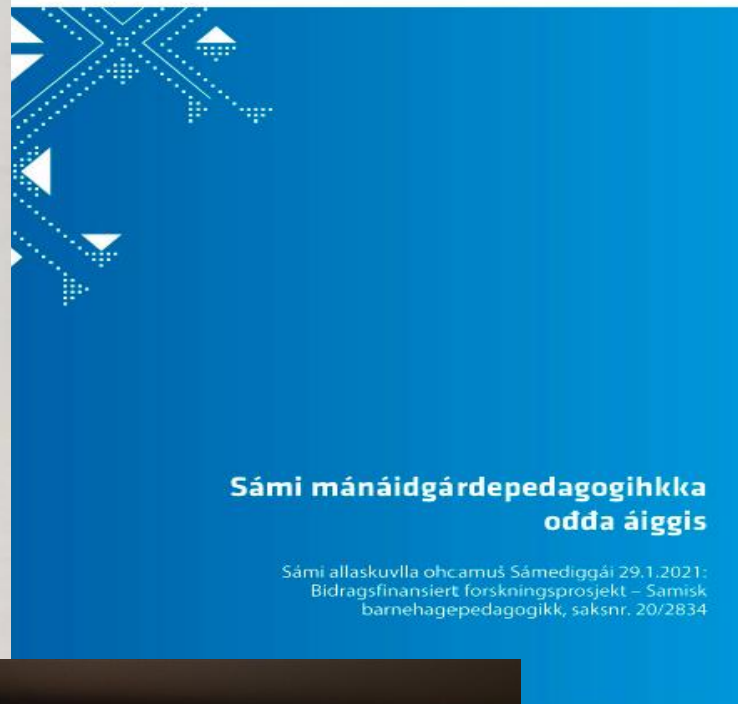

Balto & Johansson, Sámi Allaskuvla og Luleå universitet.

- **Utviklingsarbeid via SáMOS**
- **Kompetanseutvikling via Sámi allaskuvla**
- **Forskning via Sámi allaskuvla**

PILOTBARNEHAGE

Fremtid

- «Certifiserte» samiske barnehager med **samisk pedagogikk** og levende samisk språk, kultur og tradisjonell kunnskap
- Samisk barnehagepedagogikk **offisielt anerkjent**
- Samisk **barnehagelærerutdanning og -masterutdanning**
- **Forskning** om samisk barnehagepedagogikk
- **Professorat** i samisk barnehagepedagogikk
- Definisjon av **sterke språkmodeller** klar
- Sametinget videreutvikler sin SáMOS rolle som veileder

Sámi mánát odđa searvelanjain

